



Skitser fra nye manuskripter.



Nej! sa lilla monster udkom samtidigt i fire lande i året 2004: Færøerne, Island, Sverige og Danmark. St: 15 x 29 cm, 32 sider



Illustrationer fra bogen.



Det første udkast til en bog: originalskitser 2001. St: 14.5 x 30.5 cm, 14 sider.



Monsterforfatterne Rakel Helmsdal, Aslaug Jónsdóttir, Kalle Güettler på et arbejds møde i februar 2005.

Et møde med monstre

af Áslaug Jónsdóttir

Nej! sa lilla monster har rødder i et kursus for nordiske forfattere og illustratører på Biskops Arnö i Sverige. I foråret 2001 kom der, som så mange gange før, kunstnere fra hele Norden. I mit tilfælde betød dette kursus begyndelsen til et samarbejde med to kunstnere: mine medforfattere Rakel Helmsdal fra Færøerne og Kalle Güettler fra Sverige. Vores samarbejde varer stadigvæk, nu fire år senere. Hovedpersonerne fra vores første bog, det lille monster og det store monster, har endnu ikke forladt os. Monster på kursus

Efter at have diskuteret nogle idéer, blev vi enige om at arbejde ud fra én bestemt af dem. Rakel havde skrevet ned den første skitse til historien om de to monstre.

Hurtigt arbejde

Det første udkast til Nej! sa lilla monster blev udfærdiget i løbet af nogle få timer. Idéen blev opstillet ind i billedbogens form, hvor hvert enkelt opslag danner en helhed og fører fortællingen samtidigt videre. De samv-

tighedsfulde forfattere vågede over teksten: smagte på ordene, ændrede og forbedrede. Jeg, som tegner, fik en usædvanlig god mulighed for at have indflydelse i denne forbindelse. Hele sætninger fik således lov til at forsvinde, når det blev påpeget at billedet fortalte alt hvad der behøvedes. Skitserne blev lavet omgående med saks, sort papir, lim og kridtfarver. Den form som man tegnede og skrev ind i blev kendetegnet af et aflangt hvidt ark, foldet sammen som en harmonika, som man nemt kunne vise som en helhed.

Tre forfattere, to monstre, en bog

Efter kurset fik vi mulighed for at forsøge et nærmere samarbejde da Kalle Güettler fik et stipendium til at rejse og arbejde med Rakel og mig, i hver sit land. Desuden udvekslede vi meninger og omskrev teksten gennem utallige e-mails.

Før udgivelsen blev det oprindelige manuskript organiseret på ny i et traditionelt 32 siders billedbogsformat, men vi besluttede

at holde os til det aflange format, hvor hvert opslag nærmest dannede en kvadrat. Nye "scener" blev skrevet ind i manuskriptet og historien fik en ny slutning. Ellers var historien stadigvæk den samme: Det lille monster fik mod og dristighed til at sige nej!

Den endelige tekst blev først færdigarbejdet på svensk. Rakel og jeg sørgede derefter for at omskrive den på vores respektive sprog islandsk og færøsk, og vi tilpassede teksten til særlige kendetegn på vores to sprog. Hver enkelt af os var faktisk ansvarlig for det endelige ordvalg og emfaser i hvert enkelt land.

Emfase i billede og skrifttyper

I forbindelse med designarbejdet udførte jeg billederne, valgte skrifttypen og tilpassede dem til hinanden. Således kunne det gå på skift: billedets form tilpassede sig til teksten og skrifttypen, og teksten og skrifttypen tilpassede sig til billedet.

Jeg behandlede den svenske, islandske og færøske tekst nogenlunde ens, men dog ikke

ENGLISH SUMMARY
af Anna Heiða Pálsdóttir

The prize-winning picture-book *Neil sagði litla skrímslið* ("No! said the little monster"), which was published simultaneously in four Nordic countries in 2004, is the outcome of a fruitful co-operation between Áslaug Jónsdóttir, an Icelandic illustrator, Raket Helmsdal, a Faroese author, and Kalle Güettler, a Swedish author. In this article, titled "To share an idea," Áslaug Jónsdóttir describes the collaborative process which began on an island in a Swedish lake in the spring of 2001.

Every spring for the past few years, a number of children's books authors and illustrators from Nordic countries meet on this island, Biskops Arnö, to spend a few days together, listen to presentations, learn, and partake in workshops. As a part of one of the workshops in 2001, the participants were split into groups, each of them consisting of several authors and one illustrator – all from different countries – and their mission was to work on the theme "Somebody is knocking at the door." The trio referred to above formed one of these randomly assembled groups.

Writing and illustration is a lonely job, so, naturally, these people enjoyed exchanging ideas, scribbling, sketching, and laughing. Raket started with an idea of a story about two monsters, which the group related to the theme, as the large monster is on the loose! The first draft took them only a few hours, and the illustra-

tions were made with scissors, black paper, glue and oil pastels. At the end of the workshop, they could present a rough draft to the other participants – and then they had to part ways to return back home. Fortunately, Kalle later managed to get a grant, which enabled him to meet with Raket in Faroe Islands and Áslaug in Iceland, and expand the first ideas into a whole book. They worked on the text, which, in addition to translation, needed a little flexibility to adapt to the different cultural expectations in the three countries. A picture book requires a minimal number of words, so they tried to cut words and phrases down as much as possible, and often let the pictures say what the words did not. This took a lot of work and patience, and hundreds of e-mails, but they all thoroughly enjoyed the process. As for the illustrations, they decided to let the sketches from Biskops-Arnö direct the appearance of the monsters, because the dark silhouettes perfectly matched their rough personalities. Although the story of the two monsters has now been published, the collaboration of the Nordic trio has definitely not ended, as they presently are hurling three manuscripts between them in cyberspace.

As an afterword, Áslaug ponders on the role of the illustrator and how underestimated his or her function in the creation of a book tends to be.

She quotes a scholar who claimed that children should listen to, or read, texts and create their individual mental picture of the object. Such an opinion, based on the illusion that a picture can not evoke a totally different mental picture, is an insult to the illustrator. A picture is just as provoking and mentally stimulating as words and sounds. Another undervalued person involved in the production of a book is the book designer, responsible for the "look" of the finished product. The appearance of a book does not undermine the text; on the contrary, it supports, explains and enhances the value of the written word.

Kalle Güettler comments shortly on the collaboration and talks about the creative spark that glows stronger and hotter when there are more people blowing from different directions. He adds that in the final product, words, sounds, phrases and typography interplay with pictures – and each of these has an important part in the creation of a book.



Opslag fra bogen.



Opslag fra bogen.



En ég þort klár að veita henn.



Illustrationer fra bogen.

helt. Ord og sætninger fylder i forskellig grad, alt afhængig af sproget. Ordenes og tekstparagraffernes udseende kan stille forskellige krav til placering og størrelse. Der skulle tages hensyn til tekniske omstændigheder i forbindelse med bogens fællestrykning på de forskellige sprog: en hvid skrifttype på en sort flade ville f.eks. have øget omkostningerne i forbindelse med trykningen betydeligt.

Fortsættelsen: Fortsat samarbejde

Vi blev slet ikke trætte af vores to monstre, og nu svæver tre manuskripter imellem os i internetverdenen, hvorimod to arbejds møder, med støtte fra Nordisk Kulturfond, har haft den afgørende betydning. Der er trods alt intet som kan sammenlignes med det at mødes i egen person og at diskutere med hinanden på nært hold.

Hver enkelt af os bidrog med idéer og et udkast til et manuskript, som vi nu arbejder videre på. I begyndelsen blev et potentielt billedmateriale beskrevet i en tekst, som til-

tider kunne minde om et filmmanuskript. Det spiller ingen rolle hvor urealistiske billedforslagene er i tegnerens øjne, det er vigtigt at "se" tekstforfatterens billeder, tage stilling til og understrege sin beslutningstagen med en begrundelse. Forfatterens idéer har på ingen måde været "forstyrrende". Tværtimod er det nødvendigt at beskue så mange idéer som overhovedet muligt. Nogle gange kan en svag idé til et billede bistå til et nyt syn og historien sætte kursen i en uventet retning. Når man så kommer til tegnebordet er det linier, form og farver der sammen med billedkunstens principper tager magten.

Kommentar: Kalle Güettler om samarbejdet

Det har varit en helgiuten och stundtals passionerad upplevelse att få arbeta så nära Raket och Áslaug med text och illustrationer i ett samlat uttryck. Vi har gång på gång överskridit de traditionella gränserna för våra konstnärliga territorier – och funnit den där skapelsens gnista som glöder starkare och hetare när man

är flera som blåser från olika håll. Texten har anpassats till bilderna och tvärtom. Áslaug har haft kloka litterära synpunkter och inte bara låtit oss andra bidra med våra amatörmässiga bildidéer utan även tagit till sig en del av dem och gestaltat dem professionellt. Så några ord om själva texten. Vi har mycket medvetet strävat efter att göra den så stram och kortfattad som möjligt för att ge utrymme åt bilderna. Men samtidigt har vi gett den ett drag av upprepningssaga (– Men jag tors inget säga) och vägt varje ord, vers och strof på guldväg för att finna musiken och rytmen i orden. I detta har även typografin granskats och putsats eftersom den har kraftig bäring på läsningen. Ord, ljud, frasering och typografi samverkar med bildspråket. Det är poesi!

